

ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНА СТРАТЕГІЯ КНР ЩОДО СПІРНИХ ОСТРОВІВ У ПІВДЕННО-КИТАЙСЬКОМУ МОРІ

Південно-Китайське море є цінним об'єктом зовнішньополітичних інтересів КНР. Його географічне розташування (між цілим рядом держав) та складна колоніальна історія сприяють тому, що фактично всі держави, береги яких омиває це море, мають підстави претендувати на острови Спратлі, Парасельські острови, острови Пратас, мілини Маклесфілда та Скарборо.

Контроль над Південно-Китайським морем є жаданим для політичних, економічних та військових амбіцій КНР, зовнішньополітична лінія якої має вектор збільшення власного впливу на регіональну та світову системи міжнародних відносин, експансійний та ірредентичний характер [3]. Південно-Китайське море представляє для КНР майданчик збільшення політичного та військового впливу, збільшення енергетичної незалежності держави. Контроль над Південно-Китайським морем потрібен Китаю також як заявка на лідерство та гегемонію держави в регіоні та навіть у світі. У претензіях на острови Китай в першу чергу апелює до того, що історично він має права на суверенітет над ними [1].

З моменту утворення та відновлення претензій на території у Південно-Китайському морі КНР використовує стратегію «відкладання» суперечки навколо нього. Фактично, це стратегія вичікування з метою зміцнення власного впливу на регіон та зростання могутності, в тому числі військової, яка стане залогом перемоги у суперечках над іншими країнами-претендентами на острови та акваторію моря. Основним завданням цієї стратегії є об'єднання усіх вимог Китаю в регіоні, особливо щодо морських прав та юрисдикції над морським простором, а також полягає у тому, щоб завадити посиленню вимог та зазіхань інших країн регіону на об'єкти

* Студентка 3 курсу спеціальності «міжнародні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
Науковий керівник: д. політ. н., проф. Крушинський В. Ю.

зовнішньополітичного інтересу КНР. Водночас намагання Пекіну відтягнути вирішення конфлікту парадоксально створює загрозу слабшим державам-учасникам суперечки і таким чином дестабілізує ситуацію [4].

На початку 2000-х років позиція Китаю щодо «відстрочування» конфлікту перемістила акцент з накопичування сил на укріплення здатності КНР контролювати острови. Така стратегія передбачає послаблення позицій суперників Китаю та попри орієнтацію на деескалацію конфлікту є дестабілізуючою. Пояснення цьому міститься в ідеї так званої дилеми безпеки: коли посилення одного гравця веде до послаблення іншого, провокуючи таким чином нарощування сили всіма учасниками «дилеми».

Стратегія КНР реалізується в 3 аспектах: дипломатичному, адміністративному та військовому. Щодо дипломатичного аспекту, то КНР наголошує на тому, що вона є відкритою для будь-яких переговорів з іншими учасниками конфлікту. Китай заявляє про те, що будь-яка суперечка має бути вирішена за допомогою дипломатії на засадах міжнародного права [2]. Пекін знає, що такі умови влаштовують інші сторони конфлікту, адже жодна з них не є готовою до ескалації та збройного зіткнення. Дипломатичні засоби також використовуються у якості своєрідного інструменту для полеміки з державами-конкурентами: задача полягає в тому, аби переконати їх та решту світу у правомірності своїх зазіхань. Також КНР використовує дипломатичні методи з метою передбачити будь-яку комерційну активність по відношенню до спірних островів [4].

Про адміністративний компонент можна сказати, що він є головним стовпом стратегії відстрочування конфлікту: Китай докладает великих зусиль аби здійснювати юрисдикцію над спірними водами. Пекін, поступово встановлюючи адміністративний контроль над островами, досить м'яко інкорпорує їх до адміністративної системи Китаю, створюючи ще більше підстав для власних заяв на здійснення суверенітету над територіями. Спірні

острови він розглядає як складову провінції Хайнань. Також аби підкріпити свої морські права в регіоні Китай сприяє розвитку рибальства в регіоні [2].

Військовий аспект полягає ж у тому, що Китай використовує свої військово-морські можливості в акваторії моря у патрулях або під час навчань. Це робиться перш за все для того, аби бути в змозі збройними силами захистити свої інтереси в регіоні. Також це відіграє роль своєрідних маркерів для інших держав-претендентів на володіння островами: так Пекін виказує свою присутність у морі, а особливо – збройну.

Китай роками модернізує свою армію, в тому числі і військово-морський флот. У випадку з конфліктами навколо островів Південно-Китайського моря саме вдосконалення флоту має надважливе значення. Сама сутність стратегії відстрочування конфлікту полягає поряд з іншим у тому, аби дати змогу та час країні на те, щоб наростити достатню кількість сили – як жорсткої, так і м'якої і навіть так званої «розумної» - для вирішення суперечки на свою користь. Тому підтримуючи політику відстрочування конфлікту в Південно-Китайському морі, військово-морська сила Китаю дає країні час та ресурси на розвиток, модернізацію та підтримку цих військово-морських сил. Таким чином, роль мілітарних установ у досліджуваних конфліктах, на нашу думку, є деякою мірою подвійною: військова сила з одного боку допомагає стримувати ескалацію конфлікту та взагалі будь-який його розвиток, але в той же час сприяє нарощуванню могутності, аби допомогти забезпечити Пекіну перемогу в подальшому.

Важелями військового тиску Китаю на держав-суперників є не лише періодичні патрулі акваторії та військові навчання, але і створення постійних військових баз на найближчих до островів територіях, підконтрольних Пекіну. Проведення військово-морських навчань в районі Південно-Китайського моря також є одним з маркерів китайської присутності в регіоні [4].

Отже, стратегія КНР у Південно-Китайському морі реалізується у дипломатичному, адміністративному та військовому вимірах і базується на тезі про історичні права Китаю на суверенітет над островами. Китай має намір «легалізувати» свої зазіхання на спірний простір в акваторії моря. Частково з цієї причини конфлікт затягується та КНР усіяко запобігає його ескалації. Китай відстроковує ескалацію конфлікту за допомогою дипломатичних засобів. Адміністративні засоби допомагають йому утверджуватися на спірних територіях. Військовий компонент слугує скоріше супровідним елементом, демонстрація своєї сили та військової присутності Китаю на спірному просторі є важливим фактором збереження там його впливу.

Список використаних джерел:

1. Китай збільшує військовий бюджет на 10% [Електронний ресурс] // WordPress.com.. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.unian.ua/world/1051539-kitay-zbilshue-viyskovivitrati-na-10.html>
2. Массовое сознание уже переключилось на экономические проблемы. Такого рода недовольство не носит рационального характера [Електронний ресурс] // Новая газета. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.novayagazeta.ru/politics/67153.html>
3. World Economic Outlook Database, October 2014 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2014/02/weodata/weorept.aspx?sy=2014&ey=2015&scsm=1&ssd=1&sort=country&ds=.&br=1&pr1.x=101&pr1.y=8&c=924%2C534%2C111&s=PPPGDP&grp=0&a=>
4. Sali M. India-China Border Dispute / M.L. Sali. – New-Delhi: APH Publishing Corporation, 1998. – 313 с. – (ISBN-10: 8170249643).

